Հարձակվում էին պտուղ չբերող ծառի վրա: Մեկը կացնով սպառնում՝ մյուսն արգելում էր, խոստանալով, որ ծառը հաջորդ տարի պտուղ կտա: Այս խոստումը, ինարկե, տրվում էր ծառի կողմից, իբր թե ծառն ինքն է խոսում, և նպատակ ուներ իրոք նրա պտղաբերությունն արծարծելու: Զատիկը մոտենում էր... նաև պտուղ չբերող ծառի պտղաբերությունը պիտի հարություն առներ, վերականգնվեր:

Այդ օրը ոչխարներին և գառներին դաղում էին՝ նշան էին դնում:

գ. Ավագ ճիճգշաբթի: Նրանք, ովքեր մտադիր էին սրբություն առնելու, այդ օրը միաժում էին լինում: Աղջիկները գնում էին աղբյուրների մոտ, նոր ծլած կանաչ տէխծը հավաքում, փունջերը եկեղեցու սեղանի առջև պահում, պըտըրաճ֊ծնվ ընըմ, բերում էին տուն և հացով ուտում. անշուշտ նրա համար, որ այդ նոր բուսած կանաչու զորությունն իրենց անցնի:

Երեկոյան վօճդըլվա՝ ոտնլվա էր: Քահանաները բաժանում էին ժամվորներին աջ ձեռքները լվանալուց հետո օրհնված յուղը: Սովորաբար ոչ ոք չէր սպասում իր հերթին, այլ վրա էին թափվում, իրարից խլում յուղը, քսում աչքերին, ճակատին, տանում տուն և ձգում կարասի կամ խճօցու մեջ, որ կարագն առատ լինի, կամ քսում էին կովի ծծերին, որ առատ կաթ տա:

Գիշէրը՝ սգի գիշէր էր: Եկեղեցում, երբ մոմերը հանգցնում էին, կարդում էին Մայրամ Աստվածածնի գըդակը՝ կտակը, ողբը իր որդու մահվան վրա և Հովհաննես Մկրտչի մխիթարական խոսքերը: Շատերը նոր մեռածների գերեզմանների վրա մոմ էին վառում:

դ. Ուրբաթ օր: Ի նշան սգո այդ օրը երեսները չէին լվանում և եկեղեցում ծունկ չէին դնում: Օրփըթարու էին շինում: Այսպես՝ դամըշին՝ դարբինը պողպատից շինում էր փոքր չախմախ, որը երեխայի աջ ուսի վրա էին կարում: Գույնզգույն թելեր, կամ կտորներ էին տանում եկեղեցի, օրհնել տալիս, բերում տուն և երեխաների մեջքին, չուխայի կամ արխալուղի վրա, թելերով ճյուղանման նախշակարում, իսկ կտորներով՝ խաչ կարում, ասեղը գոնե յոթ անգամ անցկացնելով շորի միջով: Թե՛ չախմախը, թե՛ այդ նախշերը և թե՛ խաչը պիտի երեխային պաշտպանեին կայծակից: Դարբինները պողպատե մատանիներ էին պատվիրում աղջիկների համար, որ ճիշէրը՝ գիշերը չխօխվէն, այսինքն՝ գիշերն արյան կանգնելուց չքրտնեն, լեղուները չկտրվի, շունչը չարգելվի՝ չնէղանան: Հարբնացուն՝ նշանած աղջիկը գույն-գույն թելերով նախշում էր ձուն և ուղարկում պատրոնանց տուն, որ պատան՝ պատից կախ տան՝ տունը չար աչքից պաշտպանելու համար:

ե. Շաբաթ օր: Շատերը միաժում էին մնում: Թաթախման ընթրիքին անպատճառ պիտի լիներ ներկած ձու և ձուկ, իսկ վերջը պիտի ուտեին թանավ՝ թանով սպաս, որն այդ օրվա համար ավելի թանձր էր պատրաստվում և հատկապես կոչվում էր տղօպան:

Զատիկ: Դա բնության արթնացման, հարության օրն էր: Սովորաբար հասարակական մատաղ էին անում, որը Գորիսում և այլ գյուղերում անհատականի էր վերածվել: Այդ օրվա մատաղը ախար էր կոչվում: Մատաղի արյան մեջ թաթախում էին բոշնու մի հաստ ճյուղ, վրան հյուսած բարակ ճյուղերով և տանում տնկում արտում կամ այգում՝ չար աչքից պաշտպանելու համար: Հնում մատաղի արյունը քսում էին եկեղեցու պատին[46], բայց այդ սո-

[46] Լալայեան Ե., Սիսիան, էջ 156: